יבמות פג
sinai.org.il

אנדרוגינוס

תזכורת - אנדרוגינוס (משנה פא.)
- **ר"א**
  הוא זכר ודאי
  ולכן חייבים עליו
  סקילה על משכב זכר
- **רי"ס ור"ש**
  הוא זכר
  ולכן מאכיל תרומה
  (ונושא אישה)
  וראינו (פא.)
  מחלוקת בדעת רי"ס ור"ש:
  - **רי"ל**
    הוא ספק
    ומאכילה רק תרומה דרבנן
    (תרומה בזמן הזה)
  - **רי"ח**
    הוא זכר ודאי
    ומאכילה גם קודשים
    דאורייתא

אנדרוגינוס: ראיות במחלוקת ר"ל ורי"ח בדעת רי"ס ור"ש

ראיה לר"ל (ספק)
- **ר"א**
  אומר שחייבים
  עליו סקילה (משכב זכר)
  כלומר זכר ודאי
  - משמע **שלרי"ס ור"ש** - רק דרבנן
    - **דחייה** ❌ באמת גם לרי"ס ור"ש ודאי זכר וחייבים עליו סקילה כזכר
      - אז מה המחלוקת?
        - **רי"ס ור"ש** חייבים על משכב זכר **משני מקומות** בין מאחור (כזכר) בין מנקבותו
        - **ר"א (מקל)** חייבים עליו **ממקום אחד** רק מאחור כזכר

ראיה לר"ח (זכר)
- המשך המשנה
  נושא אישה אבל לא נישא,
  משמע שהוא זכר ונושא לכתחילה
  - **דחייה** ❌ הכוונה לבדיעבד
    - **שאם נשא**
      בדיעבד יכול לקיימה
      (אם הוא זכר, מעולה
      ואם נקבה - אין כאן איסור תורה)
      - ובכל מקרה בדיעבד צריך **גט** מספק
    - **ואם נישא**
      אסור להישאר נשוי
      (שמא הוא זכר, וזה משכב זכור)
      - ובכל מקרה בדיעבד צריך **גט** מספק

סתירה בדעת רי"ס
- **מצד אחד -**
  רב ושמואל סוברים כרי"ח
  (שלרי"ס במשנה - זכר)
  - **מצד שני -**
    מביאים ברייתא
    ששם רי"ס אומר שזה ספק
    (שאנדרוגינוס ברייה בפני עצמה
    ולא הכריעו את דינו)
    - הסברים
      - רב
        - תחילה אומר שהמשנה נדחית מפני הברייתא
          כלומר שיש מחלוקת
          בין המשנה לברייתא מה אמר רי"ס
          והברייתא צודקת - **ספק**
          - **אך מקשים** אולי להפך שהברייתא נדחית מפני המשנה?
        - **אלא אח"כ אמר -**
          זו לא מחלוקת
          אלא רי"ס חזר בו:
          תחילה (במשנה) סבר כר"ש זכר
          ואח"כ נטש את ר"ש ושינה דעתו
          (לברייתא) שזה **ספק**
      - שמואל
        - זו אכן **מחלוקת**
          והברייתא נדחית מפני המשנה
          (**זכר**)
          - **והרי** שמואל חושש לדעת יחיד?
            - **תשובה** זה כשאין משנה סותרת

אנדרוגינוס

סיכום ביניים
- **ר"א**
  ודאי זכר
  (וחייבים סקילה על משכב זכר)
- **רי"ח ושמואל**
  שניהם ודאי
  (כמו המשנה ולא כמו
  הברייתא של רי"ס)
- **ר"ל**
  שניהם ספק
- **רי"ס ור"ש**
  - כאן ראינו שרב מחלק
    - **ר"ש** ודאי זכר
    - **רי"ס** ספק
      (כמו הברייתא
      ולא כמו המשנה
      כי רי"ס חזר בו)
  - רב
    - **אך בהמשך נראה**
      (בחלק ג, פג. שליש)
      רב הונא-רב
      שפוסק כרי"ס ור"ש במשנה (זכר)

בהנחה שהוא זכר
האם חייבים עליו **משני מקומות?**
- **בשם רב**
  ודאי זכר
  חייבים עליו
  משני מקומות
  - **מיתיבי**
    לר"א חייבים עליו
    רק בזכרות
    (מאחור)
    - **תשובה**
      זו מחלוקת תנאים
      (רב כר' סימאי (שני מקומות)
      (וכאמור - כך גם רי"ס ור"ש לפי רי"ח ורב)
- **המקור למחלוקת**
  "את זכר לא תשכב
  משכבי אשה"
  (ויקרא יח, כב)
  - **ר' סימאי, רב**
    (ר"י"ס ור"ש לפי רי"ח)
    משני מקומות
    - "ואת זכר" משכב זכר רגיל
    - "משכבי אשה" רבים - אנדרוגינוס שני מקומות
  - **ר"א**
    מקום **אחד**
    - **"משכבי אישה" -**
      הפסוק מדבר על אנדרוגינוס.
      ובכל זאת - **"ואת זכר"**
      חייב רק על מקום הזכרות.
      - שאלות
        - אם הפסוק על אנדרוגינוס,
          מה המקור
          למשכב זכר רגיל?
          - **תשובה** "ואת זכר"
        - שאלה לשניהם
          מניין לומדים שחייבים
          על ביאת אישה גם שלא כדרכה?
          (הרי הגמרא בסנהדרין
          למדה את זה מ"משכבי אישה"?)
          - **תשובה**
            אם רק ללמד אנדרוגינוס - התורה יכלה לכתוב "משכבי",
            מזה שכתוב "משכבי אישה"
            לומדים גם לאישה

רב שזבי-רב חסדא
בקודשים גם ר"א
מודה שאנדרוגינוס ספק
(בשתי ברייתות)
- **ולכן**
  מקדיש בהמה אנדרוגינוס
  לא תופס
  (כי צריך זכר או נקבה
  ואנדרוגינוס הוא ספק)
  - ואילו ת"ק שם גם בעוף לא תופס

תניא
רבי מספר שהלך ללמוד תורה
אצל ר' אלעזר בן שמוע
- תלמידיו רק חזרו בפניו
  על הדין של ר"א שאנדרוגינוס
  זכר וחייבים עליו סקילה
  (משכב זכר)

אגב
עוד משניות בהם יש **רי"ס ור"ש**
ורב/שמואל **פסקו כמותם**

בי רב (רב הונא) - רב
פוסק כרי"ס ב
- **אנדרוגינוס**
  רב פוסק כרי"ס במשנה (**זכר ודאי**)
  - וכן **שמואל**
- **עד מתי לפני ראש השנה של השמיטה**
  אפשרליטוע/להבריח/להרכיב אילנות
  - **ת"ק**
    30 יום
  - **ר"י**
    3 ימים
    (וכן פוסק **שמואל**)
    - ור"נ
      רבה בר אבוה מוסיף
      לכולם עוד 30 יום
      של תוספת שביעית
  - **רי"ס ור"ש**
    שבועיים
    וכן פוסק **רב**

שמואל
פוסק כרי"ס ור"ש ב
- **דם קישוי:**
  אישה שילדה תוך כדי טומאת זיבה -
  (דם הטוהר שלה אינו טהור,
  אא"כ הדם זיבה היה **דם קישוי**
  (תוך כדי הצירים וסמוך ללידה)
  - כמה סמוך צריך ללידה?
    - **ר"מ**
      עד 50 יום
    - **ר"י**
      מראש חודש
      של החודש שבו ילדה בפועל
    - **רי"ס ור"ש**
      שבועיים
      וכן פוסק **שמואל**
      - **ואילו רב** תיקו
- **קידוש**
  המסכך כרמו מעל
  תבואת חברו:
  - **ר"מ**
    קידש
    (אסר את התבואה)
    וחייב לשלם על הנזק
  - **רי"ס ור"ש**
    לא קידש
    כי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו
    (באיסורים שתלויים במחשבה (תוס'))
    וכן פסוק **שמואל**
    - לגבי **רב**
      - **רב אדא-רב** כרי"ס
      - **רב הונא-רב** לא כרי"ס
        - ורב יוסף הביא אותו
          כי רב הונא-רב הונא הנושא שלנו

טומטום
(ספק זכר/נקבה)

האם טומטום עושה חליצה?
- **אם לא נקרע -**
  כמובן שלא חולץ
  כי אולי הוא בת
- **לא חולץ,**
  כי:
  - **ר"י (במשנה)**
    הוא ודאי סריס
    - **מקשה רבי אמי**
      הרי היה טומטום
      שאחרי שנפתח הוליד שבעה ילדים!
      (אינו סריס)
      - **תשובה**
        הם בטח לא באמת בניו
        אלא אשתו זינתה
  - **רי"ס בר"י**
    ספק סריס
- **ואם נפתח ורואים שהוא איש?**
  - מאי ביניהו?
    - אם יש עוד אחים
      ועבר הטומטום וחלץ
      - **לר"י**
        החליצה **ודאי לא חליצה**
        ויכולה לחלוץ או **להתייבם** לאח אחר
      - **לרי"ס בר"י**
        החליצה חליצה מספק
        ואסורה ביבום על שאר האחים
        אלא צריכה חליצה נוספת מספק
    - אם אין עוד אחים
      - **לר"י**
        לא צריכה חליצה כלל
      - **לרי"ס בר"י**
        צריכה חליצה מספק מהטומטום